

col. 19603411

13 10 2009

CZASOPISMO PRAWNO-HISTORYCZNE

**INSTYTUT HISTORII POLSKIEJ AKADEMII NAUK
WYDZIAŁ PRAWA I ADMINISTRACJI
UNIwersYTETU IM. ADAMA MICKIEWICZA**

**CZASOPISMO
PRAWNO-HISTORYCZNE**

**TOM LXI – ZESZYT 1
2009**

POZNAŃ 2009

KOMITET REDAKCYJNY

Andrzej Ajnenkiel, Juliusz Bardach, Jan Baszkiewicz, Stanisław Grodziski (przewodniczący), Hubert Izdebski, Artur Korobowicz, Krzysztof Krasowski, Adam Lityński, Dorota Malec, Jacek Matuszewski, Józef Méléze-Modrzejewski, Henryk Olszewski (redaktor), Kazimierz Orzechowski, Michał Pietrzak, Zygfryd Rymaszewski, Janusz Sondel, Katarzyna Sójka-Zielińska, Wacław Uruszczak, Maria Zabłocka

Na język angielski tłumaczyła Iwona Grenda
Na język francuski tłumaczył Wacław Uruszczak

Adres redakcji:

ul. Św. Marcin 90, Collegium Iuridicum, 61-809 Poznań
tel. (061) 8294208, fax: 8294100, e-mail: cph@amu.edu.pl

Copyright © by Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu
im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, 2009
Copyright © by Wydawnictwo Poznańskie sp. z o.o., 2009

Skład i druk na zlecenie Wydziału Prawa i Administracji UAM

ISSN 0070-2471

196034 II / 61:2009, 1

Printed in Poland

Wydawnictwo Poznańskie sp. z o.o.
61-701 Poznań, ul. Fredry 8
Dział handlowy: tel. (061) 852-38-44
Sekretariat: tel. (061) 852-66-05; faks (061) 853-80-75
e-mail: wydawnictwo@wydawnictwo-poznanskie.pl
<http://www.wydawnictwo-poznanskie.pl>

BIBL. UAM
Jana EO 1712

SPIS TREŚCI – CONTENTS – TABLE DES MATIÈRES

Tom LXI – Zeszyt 2

Stanisław Grodziski, Polonia Restituta – w dziewięćdziesiątą rocznicę	9
<i>On the 90th anniversary of Polonia Restituta</i>	15
<i>90ème anniversaire de la Polonia Restituta</i>	15

I. ROZPRAWY – PAPERS – ARTICLES

Sławomir Patrycjusz Kursa, Powody wydziedziczenia ascendentów według Noweli 115 cesarza Justyniana	17
<i>Reasons for the disinheritance of ascendants according to Emperor Justinian's 115th Novel</i>	45
<i>Les causes d'exhérédation des ascendants d'après la nouvelle 115 de l'empereur Justinien</i>	45
Wacław Uruszcza k, Poselstwo sejmowe w dawnej Polsce. Posłaniec, mandatariusz, poseł narodu	47
<i>Parliamentary representation in Old Poland. Messenger, mandatory and nation's envoy</i>	62
<i>La députation parlementaire en Pologne ancienne. Les envoyés, les mandataires, les députés de la nation</i>	62
Wioletta Zi e l e c k a, Prawo i praktyka testowania w Wielkim Księstwie Litewskim w XVI i XVII wieku	65
<i>Testacy in the Great Duchy of Lithuania in the 16th and 17th centuries – law and practice</i>	99
<i>Le droit de succession et la pratique testamentaire dans le Grand Duché de Lituanie du XVIe au XVIIIe siècle</i>	100
Anna K l i m a s z e w s k a, Ordonans o handlu lądowym z 1673 roku (Kodeks Savary'ego)	103
<i>The 1673 Ordinance of Commerce, or Code Savary</i>	123
<i>L'Ordonnance sur le commerce de terre de 1673. Le Code Savary</i>	124
Wojciech O r g a n i ś c i a k, Wincenty Skrzetuski o sukcesji tronu i porządku obrad sejmu	125
<i>Wincenty Skrzetuski on the succession to the throne and the order of parliamentary sessions</i>	143
<i>Wincenty Skrzetuski sur la succession du trône polonais et sur l'ordre des débats a la Diète</i>	144
Marek P r z e n i o s ł o, Polska Komisja Likwidacyjna (1918-1919). Podstawy prawne działalności i aktywność prawodawcza	145
<i>Polish Liquidation Committee 1918-1919 – legal grounds for its operations and law-making activity</i>	170
<i>La Commission Polonaise de Liquidation (1918-1919). Les fondements juridiques de son fonctionnement et de son activité législative</i>	170

Przemysław Krzywośzyński, Z dyskusji nad referendum w Polsce Ludowej	173
<i>Some notes on the referendum in the Polish People's Republic</i>	193
<i>De la discussion sur le référendum dans la Pologne Populaire</i>	193
Lech Mażewski, Kościół wobec nowelizacji z 10 lutego 1976 roku Konstytucji PRL (1952)	195
<i>The Church and the 1976 amendments to the Constitution of the Polish People's Republic of 1952</i>	205
<i>L'église Catholique contre l'amendement du 1976 de la Constitution de la République Populaire de Pologne du 1952</i>	205
Wojciech Góralski, Kodyfikacja prawa kanonicznego z 1983 roku. W 25-lecie promulgowania przez Jana Pawła II nowego Kodeksu Prawa Kanonicznego	207
<i>The codification of canon law of 1983. The comment made on occasion of the 25th anniversary of the promulgation by Pope John Paul II of the new Code of Canon Law</i>	228
<i>Le codification du droit canonique de 1983. La 25eme anniversaire de la promulgation du nouveau Code du Droit Canonique par le pape Jean Paul II</i>	229

II. PRACE DROBNE I MATERIAŁY – MISCELLANEA – MISCELLES

Michał Uruszcza k, Zamki w Lelowie i Żarnowcu – świadkowie rozkwitu i recesji dwóch miast na prawie magdeburkim	231
Małgorzata Janiszewska-Michałska, Krytyka adwokatury w piśmiennictwie czasów stanisławowskich	241
Andrzej Szymczak, O kształtowaniu się administracji wodnej w II Rzeczypospolitej	261
Elżbieta Darmorost-Sierocińska, Odpowiedzialność karna w dawnych kodyfikacjach norweskiej i polskiej. Próba ujęcia porównawczego	273
Jacek Malczewski, Życie niewarte przeżycia: eutanazja w służbie utopii politycznych	291
Andrzej Witkowski, Zaliczki na podatki obrotowy i dochodowy w Polsce w latach 1944-1950	307

III. ROZMOWY W REDAKCJI – CONVERSATIONS IN THE EDITORIAL OFFICE – CONVERSATIONS DANS LA REDACTION

Z Profesor Katarzyną Sójką-Zielińską rozmawia Stanisław Grodziski	347
---	-----

IV. ARTYKUŁY RECENZYJNE – CRITICAL REVIEWS – ARTICLES CRITIQUES

Maciej Mikuła, Waclaw Uruszcza k, Nowe studium o staropolskim wymiarze sprawiedliwości. Uwagi w związku z pracą Zygryda Rymaszewskiego <i>Z badań nad organizacją sądów prawa polskiego w średniowieczu. Woźny sądowy</i> , 2008	355
Marcin Łysko, Diana Maksimiuk, Pierwsze lata ludowej sprawiedliwości. Uwagi o książce Anny Machnikowskiej <i>Wymiar sprawiedliwości w Polsce w latach 1944-1950</i> , 2008	361

V. RECENZJE I NOTY RECENZYJNE – REVIEWS AND CRITICAL NOTES – COMPTES RENDUS ET NOTES CRITIQUES

Marek Kuryłowicz, <i>Symbol prawa ludzkiego. Szkice o prawie rzymskim w utworach Louisa Aragona i Mieczysława Jastruna</i> , 2008 (Anna Pikułska-Radomska)	377
<i>Fides, humanitas, ius. Studi in onore di Luigi Labruna</i> , 2007 (Maria Zabłocka)	379
Erwin Oberländer, Volker Keller (Hrsg.), <i>Kurland. Vom polnisch-litauischen Lehnsherzogtum zur russischen Provinz. Dokumente zur Verfassungsgeschichte 1561-1795</i> , 2008 (Henryk Olszewski)	381

Arkady Rzeczogocki, <i>Racja stanu a polska tradycja myślenia o polityce</i> , 2008 (Maria Zmierczak)	382
Katarzyna Bucholc-Srogosz, <i>Departament Wojskowy Rady Nieustającej w latach 1775-1789 i 1793-1794</i> , 2007 (Marek Krzymkowski)	385
Jarosław Warylewski, <i>Kara. Podstawy filozoficzne i historyczne</i> , 2007 (Józef Włodarski)	388
Franciszek Longchamps de Bérier, Marek Zubik, <i>Konstytucja Watykanu</i> , 2008 (Katarzyna Krzysztófek)	395
<i>Zur Geschichte des Rechts. Festschrift für Gernot Kocher zum 65. Geburtstag.</i> Hrsg. Markus Steppan, Helmut Gebhardt, 2006 [2007] (Andrzej Gulczyński)	397
<i>Forschungen zur Rechtsarchäologie und rechtlichen Volkskunde</i> , Bd. 23-24, 2006-2007 (Andrzej Gulczyński)	400

VI. KRONIKA – CHRONICLE – CHRONIQUE

Jubileusz Profesora Artura Korobowicza (Anna Fermus-Bobowiec)	405
Jubileusz Profesora Janusza Sondla (Paulina Świącicka)	406
Jubileusz Profesora Stanisława Grodzkiego (Marian Małecki)	408
XXII Ogólnopolski Zjazd Historyków Państwa i Prawa (Jacek Przygodzki)	409
Międzynarodowa konferencja naukowa: „Na szlakach Niepodległej. Polska myśl polityczna i prawna w latach 1918-1939” (Miroslaw Sadowski)	411
Polskie Towarzystwo Prawa Wyznaniowego (Dariusz Walendzik)	414
Seminarium: „Łacińskie paremie prawnicze a współczesna praktyka prawnicza” (Maciej Jońca)	416
Europejskie Forum Młodych Historyków Prawa (Marek Stus, Paulina Świącicka)	417
Kolokwium habilitacyjne dra Józefa Koredczuka (Jacek Przygodzki)	424
Obrony prac doktorskich (Materiał zebrali: Diana Maksimiuk, Andrzej Wrzyszczy, Anna Maria Falkowska)	425

VII. BIBLIOGRAFIA – BIBLIOGRAPHY – BIBLIOGRAPHIE

Materiały do polskiej bibliografii historycznoprawnej za rok 2007. Pod redakcją Andrzeja B. Zakrzewskiego. Materiały zebrali: Marzenna Paszkowska, Roman Sobotka, Maria Zabłocka i Andrzej B. Zakrzewski	427
Odezwa zjazdu	529
Komunikaty organizacyjne	531

SPIS WSPÓŁPRACOWNIKÓW ZESZYTU 1

Elżbieta Darmorost-Sierocińska (Warszawa)	Henryk Olszewski (Poznań)
Anna Maria Falkowska (Toruń)	Wojciech Organiściak (Katowice)
Anna Fermus-Bobowiec (Lublin)	Marzenna Paszkowska (Warszawa)
Wojciech Góralski (Płock–Warszawa)	Anna Pikulska-Radomska (Łódź)
Iwona Grenda (Poznań)	Marek Przeniosło (Kielce)
Stanisław Grodziski (Kraków)	Jacek Przygodzki (Wrocław)
Andrzej Gulczyński (Poznań)	Mirosław Sadowski (Wrocław)
Małgorzata Janiszewska-Michalska (Poznań)	Roman Sobotka (Warszawa)
Maciej Jońca (Lublin)	Marek Stus (Kraków)
Anna Klimaszewska (Gdańsk)	Andrzej Szymczak (Lublin)
Marek Krzymkowski (Poznań)	Paulina Święcicka (Kraków)
Katarzyna Krzysztofek (Kraków)	Michał Uruszczak (Kraków)
Przemysław Krzywoszyński (Poznań)	Wacław Uruszczak (Kraków)
Sławomir Patrycjusz Kursa (Warszawa)	Dariusz Walendzik (Opole)
Marcin Łysko (Białystok)	Andrzej Witkowski (Rzeszów)
Diana Maksimiuk (Białystok)	Andrzej Wrzyszc (Lublin)
Jacek Malczewski (Kraków)	Maria Zabłocka (Warszawa)
Marian Małecki (Kraków)	Andrzej B. Zakrzewski (Warszawa)
Lech Mażewski (Gdańsk–Kraków)	Wioletta Zielecka (Toruń)
Maciej Mikula (Kraków)	Maria Zmierczak (Poznań)